

ภาคผนวก ค

แผนพัฒนาการเกษตรด้านสัตว์ปีก (ไก่ไข่)

แผนพัฒนาการเกษตรด้านสัตว์ปีก (ไก่ไข่)

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549)

1. สถานการณ์ด้านการผลิต และการตลาด

1.1 การผลิต

1) ปริมาณการผลิต

ในช่วงปี 2535-2542 ผลผลิตไก่ไข่และไข่ไก่ มีอัตราเพิ่มเฉลี่ยต่อปีร้อยละ 0.80 และร้อยละ 1.35 ตามลำดับ ซึ่งเป็นอัตราการขยายตัวค่อนข้างต่ำ แม้ว่าไข่ไก่จะเป็นสินค้าเกษตรที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ และเกษตรกรมีศักยภาพในการเพิ่มผลผลิตได้ในปริมาณมาก แต่เนื่องจากไข่ไก่ที่ผลิตได้ต้องพึ่งพาดตลาดภายในประเทศเกือบทั้งหมด ดังนั้นการขยายตัวของการผลิตจะเป็นไปตามการเพิ่มขึ้นของประชากรเป็นส่วนใหญ่ ผลผลิตไก่ไข่และไข่ไก่ในปี 2542 ปริมาณการผลิตจากการนำเข้าพ่อแม่พันธุ์จากต่างประเทศ มีปริมาณไก่ไข่ 33.02 ล้านตัว และไข่ไก่ 7,943 ล้านฟอง ลดลงจากปริมาณ 35.51 ล้านตัว และ 8,675 ล้านฟองของปี 2541 คิดเป็นร้อยละ 7.01 และ 8.44 ตามลำดับ สาเหตุ เนื่องจากปัญหาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นเมื่อปลายปี 2540 โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอ่อนตัวลงอย่างมากของค่าเงินบาท ในช่วงปี 2541 ทำให้ราคานำเข้าสูง และผู้นำเข้าได้ลดการนำเข้าพ่อแม่พันธุ์ในปี 2541 ลงจากปี 2540 ค่อนข้างมาก ถึงร้อยละ 19.26 ในขณะที่ทางด้านผู้เลี้ยงก็ประสบปัญหาสภาพคล่องที่เกิดจากการหดให้สินเชื่อของสถาบันการเงิน จากสาเหตุดังกล่าวส่งผลให้ปริมาณการผลิตแม่ไก่ไข่และไข่ไก่ลดลง

2) ต้นทุนการผลิต

ค่าอาหารสัตว์ ค่าพันธุ์ไก่ไข่ และอัตราการให้ไข่ เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตไข่ไก่ โดยในต้นทุนการผลิตจะประกอบไปด้วย ค่าอาหารสัตว์ร้อยละ 60-65 และค่าพันธุ์ร้อยละ 20-30 ในช่วงปี 2535-2542 ต้นทุนการผลิตขยายตัวเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 5.04 ต่อปี โดยเพิ่มจากฟองละ 1.13 บาท ในปี 2535 เป็นฟองละ 1.46 บาท ในปี 2542 เนื่องมาจากวัตถุดิบอาหารสัตว์สำคัญ เช่น ข้าวโพด ปลาป่น และกากถั่วเหลือง ในช่วงดังกล่าวปรับราคาสูงขึ้นค่อนข้างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปี 2541 ต้นทุนการผลิตไข่ไก่อยู่ในระดับสูงถึงฟองละ 1.52 บาท สาเหตุเพราะวัตถุดิบดังกล่าวเกิดขาดแคลนและมีราคาแพง อย่างไรก็ตามต้นทุนการผลิตได้ลดลงมาอยู่ที่ฟองละ 1.46 บาท ในปี 2542 เพราะการซื้อขายกลับสู่สถานะปกติ โดยราคาวัตถุดิบอ่อนตัวลง

1.2 การผลิต

1) การบริโภค

การบริโภคไข่ไก่ในประเทศในรูปของไข่ไก่สดคิดเป็นร้อยละ 9 ของผลผลิต ที่เหลือส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศ ซึ่งมีปริมาณเพียงเล็กน้อย แม้ว่าผลผลิตส่วนใหญ่จะใช้บริโภค แต่อัตราการบริโภคไข่ไก่ของประชากรไทยยังคงค่อนข้างต่ำ โดยในช่วงปี 2535-2542 การบริโภคไข่ไก่ของคนไทยอยู่ในระดับประมาณ 138 ฟอง/คน/ฟอง มีอัตราการบริโภคเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.21 ต่อปี สำหรับปี 2542 มีการบริโภคไข่ไก่ประมาณ 7,915 ล้านฟอง หรือเฉลี่ยประมาณ 128 ฟอง/คน/ปี ลดลงจากปริมาณ 8,576 ล้านฟองของปี 2541 ร้อยละ 7.71 ซึ่งเป็นผลมาจากการลดลงของผลผลิตและภาวะเศรษฐกิจตกต่ำที่ส่งผลให้กำลังซื้อของผู้บริโภคลดลงด้วย

2) ราคา

ราคาไข่ไก่ที่เกษตรกรขายได้จะเปลี่ยนแปลงตามปริมาณผลผลิตไข่ไก่ที่ออกสู่ตลาดในบางปีที่ผลผลิตออกสู่ตลาดมาก ก็จะเกิดภาวะราคาตกต่ำ ในช่วงปี 2535-2542 ราคาไข่ไก่มีอัตราเพิ่มขึ้นเฉลี่ยต่อปีร้อยละ 3.85 โดยเพิ่มจากฟองละ 1.26 บาท ในปี 2535 เป็นฟองละ 1.61 บาท ในปี 2542 ซึ่งเมื่อพิจารณาจากอัตราการขยายตัวของราคาไข่ไก่ อาจกล่าวได้ว่าธุรกิจการเลี้ยงไก่ไข่ในเชิงการค้าอยู่ในระดับที่ดีพอควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปี 2541 ราคาไข่ไก่ที่เกษตรกรขายได้สูงถึงฟองละ 1.77 บาทเนื่องจากได้เกิดสภาพอากาศร้อนจัดติดต่อกันมานานหลายเดือน ไก่ไข่ได้รับความสูญเสีย อัตราการให้ไข่ลดลง ทำให้ผลผลิตที่ออกสู่ตลาดมีน้อย ส่งผลให้ราคาไข่ไก่ในปี 2541 อยู่ในระดับสูงทั้งปี

3) การนำเข้า

ไข่ไก่ที่นำเข้ามาในประเทศมีอยู่ 2 ประเภท คือ ไข่ไก่สดสำหรับฟักและผลิตภัณฑ์จากไข่ไก่ โดยไข่ไก่สดสำหรับฟักจะรวมถึงไข่ของไก่เนื้อด้วย ทำให้ไม่สามารถทราบปริมาณที่แน่นอนของไข่ไก่ได้ ส่วนผลิตภัณฑ์จากไข่ไก่มีการนำเข้าในปริมาณไม่มากนัก เนื่องจากผลผลิตไข่ไก่ในประเทศมีเพียงพอต่อความต้องการบริโภค และพฤติกรรมผู้บริโภคภายในประเทศนิยมบริโภคอาหารที่ใช้ไข่สดโดยตรง

4) การส่งออก

การส่งออกไข่ไก่ของไทยในระยะที่ผ่านมา เป็นการส่งออกเพื่อระบายผลผลิตส่วนเกินและเพื่อรักษาเสถียรภาพราคาไข่ไก่ในประเทศไม่ให้ตกต่ำมากเกินไป การส่งออกในแต่ละ

ละปีจึงมีปริมาณและมูลค่าไม่แน่นอน โดยเฉลี่ยจะส่งออกประมาณร้อยละ 1 ของผลผลิตในประเทศ โดยมีฮ่องกง เป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญ เนื่องจากเป็นตลาดหลักเพียงแห่งเดียวที่รับซื้อไข่ไก่สดจากประเทศไทยในปริมาณมาก นอกจากฮ่องกงแล้ว ก็มีการส่งออกไปยังเวียดนาม ลาว และเมียนมาร์ และประเทศในกลุ่มตะวันออกกลาง ได้แก่ โอมาน สหรัฐอาหรับฯ และบาห์เรน ซึ่งส่งไปในปริมาณไม่มากนัก อย่างไรก็ตามราคาไข่ไก่ของไทยในตลาดฮ่องกงไม่สามารถแข่งขัน เช่น สหรัฐอเมริกา จีน ฝรั่งเศส หรือเนเธอร์แลนด์ ได้ เนื่องจากประเทศเหล่านั้นได้ใช้นโยบายสนับสนุนการส่งออกมาโดยตลอดแม้ว่าตั้งแต่ปี 2538 เป็นต้นมา ประเทศผู้ส่งออกทั้งหลายที่เป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก(WTO) จะต้องปรับลดการอุดหนุนการส่งออกลงตามพันธกรณี แต่คาดว่าจะระดับการอุดหนุนที่ประเทศผู้ส่งออกเหล่านั้นยังสามารถกระทำได้ จะยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ราคาไข่ไก่ในตลาดฮ่องกงอยู่ในระดับต่ำ และการส่งออกไข่ไก่ของไทยยังไม่สามารถทำเป็นธุรกิจการค้าที่สร้างผลกำไรให้แก่ผู้ประกอบการได้ ด้วยเหตุนี้จึงคาดว่า การเลี้ยงไก่ไข่ และการผลิตไข่ไก่ จะยังเป็นธุรกิจการค้าที่สร้างผลกำไรให้แก่ผู้ประกอบการได้ ด้วยเหตุนี้จึงคาดว่า การเลี้ยงไก่ไข่ และการผลิตไข่ไก่จะยังเป็นธุรกิจที่มีแนวโน้มการขยายตัวไปตามภาวะความต้องการของผู้บริโภคภายในประเทศเป็นหลัก ส่วนสภาพการส่งออกก็ยังคงไม่เปลี่ยนแปลงไปจากที่เคยเป็นมาในอดีต จากข้อมูลในปี 2535-2542 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกไข่ไก่ มีอัตราเพิ่มเฉลี่ยต่อปีร้อยละ 15.38 และ 16.97 ตามลำดับ โดยในปี 2542 การส่งออกมีปริมาณ 27.08 ล้านฟอง มูลค่า 32.95 ล้านบาท ลดลงจากปริมาณ 99.12 ล้านฟอง มูลค่า 159.22 ล้านบาท ของปี 2541 คิดเป็นร้อยละ 71.95 และ 79.34 ตามลำดับ ซึ่งลดลงมากเนื่องจากราคาไข่ไก่ในประเทศค่อนข้างสูง ขณะที่ค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้นพอคำจึงมุ่งเน้นจำหน่ายในประเทศมากกว่าส่งออกต่างประเทศ

2. สภาพปัญหา

2.1 ปัญหาด้านการผลิต

- 1) ไม่สามารถผลิตไข่ไก่พันธุ์ระดับปู่-ย่าพันธุ์ได้ การเลี้ยงไก่ไข่ในเชิงการค้ายังต้องนำเข้าพันธุ์จากต่างประเทศ ต้องเสียเงินตราต่างประเทศ และทำให้ต้นทุนการผลิตด้านพันธุ์สูง
- 2) ประสิทธิภาพการผลิตต่ำ เนื่องจากใช้พันธุ์ และ โรงเรือนชนิดเดียวกันแต่ต้นทุนการผลิตสูงกว่าประเทศคู่แข่ง
- 3) การลงทุนสูง เกษตรกรไม่สามารถเข้าเลี้ยงไก่ไข่เพื่อการค้าได้ เนื่องจากเงินทุนในที่ดินสิ่งก่อสร้างโรงเรือน และอุปกรณ์มีราคาสูงขึ้น
- 4) ผู้เลี้ยงไก่ไข่ไม่ได้รับทราบข้อมูลการผลิตและความต้องการของตลาดที่แท้จริง แต่ใช้ปัจจัยทางด้านราคาในการตัดสินใจเพิ่มปริมาณการผลิต

2.2 ปัญหาด้านการตลาด

- 1) ปริมาณการบริโภคภายในประเทศค่อนข้างต่ำ และไม่สามารถเพิ่มปริมาณการบริโภคของประชากรได้
- 2) ราคาที่เกษตรกรขายได้ไม่แน่นอน และขายได้ราคาค่อนข้างต่ำ ผู้บริโภคซื้อไข่ไก่ในราคาสูง
- 3) ภาวะแข่งขันในตลาดต่างประเทศสูง เนื่องจากต้นทุนการผลิต คุณภาพ และราคารวมทั้งข้อกำหนดของประเทศค้า ตลอดจนการเปิดเสรีการค้าใน WTO และ AFTA ทำให้ประเทศไทยต้องเปิดตลาดให้นำเข้าสินค้าปศุสัตว์ เช่น ไข่ไก่ต้องลดภาษีให้ประเทศสมาชิกใน WTO โดยลดภาษีลงเหลือร้อยละ 28.5 และสมาชิกใน AFTA เหลือร้อยละ 5 ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9

3. แนวโน้ม และเป้าหมายการผลิตในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9

3.1 การผลิต และความต้องการไข่ไก่ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 แนวโน้มการผลิตไข่ไก่ขยายตัวเพิ่มขึ้น โดยพิจารณาจากการปรับปรุงการบริหารการจัดการฟาร์มเชิงธุรกิจเพิ่มขึ้น มีการนำเข้าไข่ไก่พันธุ์อย่างต่อเนื่อง และการขยายตัวของประชากรในประเทศเพิ่มขึ้น ปริมาณการบริโภคไข่ไก่ประมาณร้อยละ 99 ของผลผลิตไข่ไก่ทั้งหมด

3.2 การผลิตของประเทศคู่แข่ง แนวโน้มการผลิตของประเทศคู่แข่งในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ได้แก่ ประเทศเนเธอร์แลนด์ ผลิตไข่ไก่ในต้นทุนการผลิตที่ต่ำไข่ไก่ในประเทศไทยสามารถขยายตลาดส่งออกไปยังตลาดประเทศคู่ค้าของไทยเพิ่มขึ้น และจำหน่ายในราคาถูกกว่าจำหน่ายไข่ไก่ของประเทศไทย

3.3 ข้อจำกัด และผลกระทบจากนโยบายการค้าระหว่างประเทศ

1. แนวโน้มการเลี้ยงไก่ไข่เป็นธุรกิจการค้ามากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามการเลี้ยงไก่ไข่โดยกลุ่มเกษตรกรรายย่อยมีมากกว่าร้อยละ 50 ทำให้ผลผลิต และราคาค่อนข้างผันผวน จากข้อมูลปี 2542 มีเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่เป็นการค้าทั้งหมดจำนวน 5,102 ราย มีสัดส่วนการผลิตในแต่ละกลุ่มดังนี้

- กลุ่มผู้เลี้ยงไก่ไข่ตั้งแต่ 100-1,000 ตัว มี 2,779 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.47 ของทั้งหมด
- กลุ่มผู้เลี้ยงไก่ไข่ตั้งแต่ 1,001-10,000 ตัว มี 2,053 ราย คิดเป็นร้อยละ 40.24 ของทั้งหมด
- กลุ่มผู้เลี้ยงไก่ไข่ตั้งแต่ 10,000-100,000 ตัว มี 241 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.72 ของทั้งหมด
- กลุ่มผู้เลี้ยงไก่ไข่ตั้งแต่ 100,000 ตัว มี 29 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.57 ของทั้งหมด

2. ภายใต้อาณัติการแข่งขันทางการค้าในตลาดโลกที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น ประเทศต่างๆ มีการปกป้องภาคเกษตรของตนเอง โดยใช้มาตรการทั้งด้านภาษีและมิใช่ภาษีเป็นเครื่องมือในการกีดกันการนำเข้าสินค้า โดยอาศัยสิทธิการรวมกลุ่มเศรษฐกิจการค้าทั้งระดับพหุภาคีและทวิภาคี เป็นอุปสรรคในการส่งออกสินค้าเกษตรของไทยและแนวโน้มการนำเข้าสินค้าเกษตรจากประเทศไทยสูงขึ้น เนื่องมาจากนโยบายการเปิดตลาด หรือการค้าเสรีที่ไทยทำข้อตกลงไว้กับประเทศต่างๆ ดังนี้

1) มาตรการด้านภาษีของประเทศระดับพหุภาคี และทวิภาคี การเปิดเสรีการค้า โดยใช้มาตรการลดภาษีตามข้อผูกพันของกลุ่มเศรษฐกิจการค้าทั้งใน WTO และ AFTA ต้องเปิดการค้าเสรี โดยมีอัตราภาษีที่ผูกพันกับ WTO ลดลงเฉลี่ยร้อยละ 1 ต่อปี ระหว่างปี 2538-2547 และ AFTA ระหว่างปี 2541-2546 ลดภาษีลงตามที่ผูกพันไว้

2) มาตรการที่มิใช่ภาษีของประเทศระดับพหุภาคี และทวิภาคี

- การกำหนดคุณภาพสินค้า ต้องปลอดจากเชื้อ *Salmonella pullorum*, *Salmonella typhimurium*, *Salmonella enteris* และ *Campylobacter* spp. และสารปนเปื้อนในไข่ไก่
- มาตรการ Animal Welfare เลี้ยงไก่ปล่อยตามธรรมชาติ จะทำให้จำหน่ายไข่ไก่ในราคาที่สูงขึ้น ร้อยละ 25
- การสนับสนุนภาครัฐต่อการส่งออกไข่ไก่ของประเทศในสหภาพยุโรป (EU) เช่น ประเทศเนเธอร์แลนด์ ให้การสนับสนุนการส่งออกไข่ไก่นาขนาดกลางน้ำหนัก 65 กรัม/ฟอง จำนวน 0.06 US./ฟอง หรือ 2 บาท/ฟอง และไข่ไก่นาขนาดเล็ก 0.53 บาท/ฟอง
- ประเทศมาเลเซียห้ามขนส่งไข่และผลิตภัณฑ์ไข่ผ่านแดนไปยังสิงคโปร์ ทั้งที่ความตกลงภายใต้บันทึกความเข้าใจว่าด้วยสินค้าเน่าเสียง่าย อนุญาตให้ไทยส่งออกสินค้าผ่านแดนจากมาเลเซียไปยังสิงคโปร์ได้โดยไม่จำกัดปริมาณ และได้รับการยกเว้นอากร ค่าธรรมเนียมและค่าภาระอื่นๆ แต่ในทางปฏิบัติด่านมาเลเซียแจ้งว่าไม่ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการยกเลิกการกำหนดเพดานปริมาณการขนส่งสินค้าดังกล่าวอย่างเป็นทางการ จึงเรียกเก็บภาษีในส่วนที่เกิน 30,000 ตัน ในอัตราร้อยละ 8-20 จากผู้ส่งออกทางภาคใต้ของไทย เป็นปัญหาให้สินค้าไทยมีราคาสูงขึ้นและเปรียบเทียบคู่แข่ง ทางด้านราคา
- ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ดำเนินการด้านนำเข้าและส่งออก ต้องมีสัดส่วนการนำเข้าต่อการส่งออกเท่ากับร้อยละ 60 ต่อ 40 ซึ่งถือว่าเป็นมาตรการกีดกันการค้า เนื่องจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นประเทศคู่ที่สำคัญของไทยประเทศหนึ่ง

3.4 เป้าหมายการผลิต และการบริโภคในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 การกำหนดเป้าหมายปริมาณการผลิต การบริโภค และการส่งออกไข่ไก่ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (2545-2549) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยพิจารณาจากการนำเข้าไข่ไก่ พ่อ-แม่พันธุ์ และผลผลิตไข่ไก่ที่คาดว่าจะใช้บริโภคภายในประเทศร้อยละ 99

4. แนวทางพัฒนาด้านไข่ไก่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9

4.1 โอกาส

1. ด้านการผลิต

1) การเลี้ยงไข่ไก่ในเชิงพาณิชย์ ปัจจุบันเกษตรกรในประเทศได้พัฒนาการเลี้ยงไข่ไก่เป็นธุรกิจการค้ามากขึ้น และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโดยใช้เทคโนโลยีการเลี้ยงในระบบโรงเรือนแบบปิด (Evaporative Cooling System หรือ EVAP) เพื่อต้องการให้อัตราการให้ไข่เพิ่มมากขึ้น และสม่ำเสมอ ส่งผลให้ปริมาณการผลิตไข่ไก่เข้าสู่ตลาดมากอย่างต่อเนื่องตลอดปี

2) การเลี้ยงไข่ไก่ของเกษตรกรรายย่อยในระบบฟาร์มที่เลี้ยงแบบปล่อยธรรมชาติ นำเป็นโอกาสทำตลาดเพื่อการส่งออกตลาดยุโรปที่มีความต้องการไข่ไก่จากฟาร์มที่เลี้ยงอิสระ และสม่ำเสมอ ส่งผลให้ปริมาณการผลิตไข่ไก่เข้าสู่ตลาดมากอย่างต่อเนื่องตลอดปี

3) การกำหนดมาตรฐานการผลิต และคุณภาพสินค้าของกลุ่มเศรษฐกิจการค้า และประเทศต่าง ๆ เป็นโอกาสดีที่จะพัฒนาระบบการผลิต การจัดการฟาร์มให้ได้มาตรฐานมากขึ้น รวมทั้งการควบคุมมาตรฐานฟาร์ม การควบคุมการใช้เวชภัณฑ์ และเคมีภัณฑ์ให้เหมาะสม การรักษาสังแวดล้อม พัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการผลิตไข่ไก่ที่สะอาดถูกสุขอนามัยปลอดภัยแก่ผู้บริโภคเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2. ด้านการตลาด

2.1 ตลาดในประเทศ

1) ปริมาณการบริโภคไข่ไก่ของประชากรในประเทศไทยยังต่ำอยู่ในระดับต่ำ ยังสามารถเพิ่มปริมาณการบริโภคได้อีก โดยเฉพาะเด็กในวัยเรียน เนื่องจากไข่ไก่เป็นอาหารที่มีคุณค่าทางอาหารสูง และสะดวกในการปรุงอาหาร

2) กำลังซื้อของผู้บริโภคสามารถรองรับผลผลิตที่เพิ่มขึ้นได้ ถ้ามีการนำไข่มาเป็นวัตถุดิบในการผลิตอาหารที่หลากหลายขึ้นปรับปรุงระบบการบรรจุภัณฑ์ให้สวยงามมีปริมาณการบรรจุไข่ไก่ต่อขนาดบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสม และป้องกันการเสียหายในการขนส่ง ทำให้ระยะเวลาการเก็บนานขึ้น

2.2 ตลาดในประเทศ

1) ด้านการส่งออก ขยายตลาดส่งออกไปยังประเทศตะวันออกกลาง เนื่องจากประเทศโอมาน และสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ยังมีอัตราการบริโภคไข่ไก่ค่อนข้างต่ำเฉลี่ย 47 และ 98 ฟอง/คน/ปี ตามลำดับ โอกาสขยายตลาดส่งออกในกลุ่มนี้ยังมีอยู่มาก และมีความต้องการไข่ไก่ขนาดน้ำหนัก 53-62 กรัม/ฟอง ต้องการนำเข้าไข่ไก่เปลือกสีขาว และเปลือกสีน้ำตาล

2) พฤติกรรมการบริโภค ประชากรยุโรปนิยมไข่ไก่จากฟาร์มที่เลี้ยงไก่เลี้ยงกับธรรมชาติ หรือเลี้ยงแบบปล่อยอิสระมากขึ้น ที่เรียกว่า Organic Food โดยมีสัดส่วนการตลาดเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 44

3) ด้านการทดแทนการนำเข้า เนื่องจากการนำเข้าลูกไก่ระดับพ่อ - แม่พันธุ์อย่างต่อเนื่องจึงควรศึกษาวิจัยและพัฒนาพันธุ์ไก่เพิ่มขึ้น รวมทั้งศึกษาวิจัยการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากไข่ไก่เพื่อทดแทนการนำเข้า

4.2 ปัญหาและข้อจำกัดที่ควรแก้ไข และหามาตรการรองรับ

1. ด้านการผลิต

1.1 ด้านพันธุ์ไก่ไข่ยังต้องนำเข้าจากต่างประเทศ ทั้งระดับปู่-ย่าพันธุ์ และพ่อ-แม่พันธุ์

1.2 ต้นทุนการผลิตสูง และศักยภาพการผลิตยังไม่สามารถแข่งขันกับประเทศคู่แข่งได้ และในอนาคตต้นทุนการผลิตมีแนวโน้มสูงขึ้นจากการมลภาวะจากฟาร์มที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

1.3 การลงทุนสูง ทำให้อาชีพการเลี้ยงไก่ขยายตัวในอัตราที่ค่อนข้างต่ำ

1.4 ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ และเอกชนยังไม่เพียงพอในการควบคุมโรคเฝ้าระวัง ประสิทธิภาพ เวชภัณฑ์ และเคมีภัณฑ์ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ ตลอดจนการใช้เวชภัณฑ์ และเคมีภัณฑ์ ในฟาร์มได้อย่างอิสระ ทำให้เกิดปัญหาและสารเคมีตกค้างในตัวสินค้า

1.5 การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ ยังไม่พัฒนารูปแบบให้เป็นที่นิยมทั้งตลาดในประเทศ และต่างประเทศให้สามารถเก็บรักษาคุณภาพในการขนส่ง ความสวยงาม และยังไม่มีการติดฉลากแสดงแหล่งผลิต วันผลิต รวมทั้งตราสัญลักษณ์ของประเทศ

1.6 องค์กรของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ยังไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร และยังไม่มีการจดทะเบียนไข่ไก่เพื่อควบคุมปริมาณการผลิตให้เหมาะสมกับความต้องการของตลาด

2. ด้านการตลาด

2.1 ตลาดในประเทศไทย

- 1) อัตราการบริโภคไข่ไก่ของประชากรในประเทศค่อนข้างต่ำ
- 2) ตลาดไข่ไก่ภายในประเทศค่อนข้างจำกัด เนื่องจากพฤติกรรมผู้บริโภคนิยมบริโภคอาหารจากไข่ไก่สดมากกว่าผลิตภัณฑ์ไข่ไก่นิคมอื่นและอัตราการบริโภคเฉลี่ยต่อปีค่อนข้างต่ำ ตลาดจึงขาดความยืดหยุ่นในการรองรับผลผลิตที่เพิ่มขึ้นได้
- 3) ราคาค่อนข้างผันผวน เนื่องจากผลผลิตไข่ไก่ที่ออกสู่ตลาดขาดความสม่ำเสมอ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพอากาศ และการเข้าออกจากธุรกิจการเลี้ยงไข่ไก่น้อยตามภาวะราคาไข่ไก่
- 4) โครงสร้างตลาดมีความซับซ้อน ทำให้เกิดส่วนต่างการตลาดที่ไม่เป็นธรรม และราคาที่ไม่เหมาะสมต่อสภาพการผลิตที่แท้จริงทั้งผู้ผลิต และผู้บริโภค กล่าวคือผลผลิตไข่ไก่เพิ่มขึ้น ผู้เลี้ยงขายไข่ไก่ได้ราคาถูกลง แต่ผู้บริโภคต้องซื้อไข่ไก่ในราคาที่สูงกว่าเดิม

2.2 ตลาดในประเทศไทย

- 1) ราคาไม่สามารถแข่งขันได้ กับประเทศเนเธอร์แลนด์และเยอรมันที่เป็นคู่แข่งทางการค้าในตลาดฮ่องกง
- 2) ตลาดต่างประเทศ กลุ่มเศรษฐกิจการค้า และประเทศคู่ค้ากำหนดเงื่อนไขทางการค้าที่มีใช้ภายใน ด้วยการกำหนดมาตรฐานสุขอนามัยสูง และตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์อย่างเข้มงวด โดยติดตามตรวจสอบถึงมาตรการควบคุมยาสัตว์ การตรวจสอบสารตกค้างในการใช้ยาปฏิชีวนะซึ่งตามมาตราฐานสากลกำหนดให้นายสัตวแพทย์เป็นผู้กำกับดูแลการใช้ยาสัตว์ที่ถูกต้องตามกฎหมาย
- 3) เงื่อนไขทางการค้าของประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มอาเซียนที่ไม่เป็นธรรม ควรใช้เวทีของ AFTA เพื่อเจรจาต่อรองเอื้ออำนวยต่อการส่งออก
- 4) คุณภาพสินค้า และรูปแบบการบรรจุภัณฑ์ยังไม่เป็นที่ต้องใจของผู้บริโภค
- 5) ยังไม่มีการพัฒนาช่องทางการจำหน่ายสินค้า ศูนย์กลางกระจายสินค้า
- 6) ขาดการประสานความร่วมมือระหว่างองค์กร และภาครัฐ

3. ด้านการบริหารจัดการระบบองค์กร

- 1) องค์กรผู้ผลิตและผู้ค้าไข่ไก่ยังไม่เข้มแข็ง จึงไม่สามารถประสานความร่วมมือเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมระหว่างผู้ผลิต ผู้ค้าส่ง ผู้ค้าปลีก และผู้บริโภค
- 2) ขาดองค์กรที่ประสานงานความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาระบบการผลิต และกำหนดแนวทางการขยายตลาดทั้งในประเทศ และต่างประเทศ

5. กลยุทธ์ในการดำเนินงานพัฒนาด้านไก่ไข่

จากปัญหาการผลิต การตลาดดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าปัญหาหลักที่สำคัญ คือ ต้นทุนการผลิตไข่ไก่ในประเทศสูง และไม่สามารถแข่งขันได้ในตลาดต่างประเทศ และประเทศคู่แข่งยังสามารถขายไข่ไก่ในราคาที่ต่ำกว่าราคาไข่ไก่ที่จำหน่ายในประเทศ ทั้งนี้เพราะมีการอุดหนุนการส่งออก ซึ่งเป็นอุปสรรค และปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นแนวทางพัฒนาการผลิตและการตลาดในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 จะต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจน ระหว่างการผลิตไข่ไก่เชิงพาณิชย์เพื่อการแข่งขัน และการผลิตไข่ไก่เพื่อการเกษตรแบบยั่งยืน

5.1 กลยุทธ์ในการดำเนินงานด้านการผลิต

1. กลยุทธ์เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตในเชิงพาณิชย์

- 1) วิจัยและผลิตฟอ-แม่ไก่ไข่พันธุ์ เพื่อลดปริมาณการนำเข้า
- 2) เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และลดต้นทุนการผลิตโดยใช้ระบบ EVAP ที่ใช้วัสดุภายในประเทศที่ประหยัดพลังงาน
- 3) พัฒนาวัตถุดิบอาหารสัตว์ และสูตรอาหารสำเร็จรูป
- 4) พัฒนาระบบการจัดการฟาร์มให้ได้มาตรฐาน
- 5) พัฒนาระบบข้อมูลด้านการผลิต ให้มีข้อมูลที่ถูกต้อง และมีความสะดวกรวดเร็วที่สามารถใช้คาดการณ์ในอนาคตที่ใกล้เคียงมากที่สุด
- 6) พัฒนาระบบการควบคุม และตรวจสอบการใช้ยาสัตว์ตามมาตรฐานให้เหมาะสม และถูกต้องตามกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค และสนับสนุนการส่งออก
- 7) การป้องกัน และรักษาโรคในไก่ไข่ด้วยสมุนไพร
- 8) พัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพห้องปฏิบัติการที่ใช้ในการตรวจสอบ เพื่อควบคุมคุณภาพเนื้อสัตว์ อาหารสัตว์ และยาสัตว์ให้เป็นที่ยอมรับตามมาตรฐานสากล

2. กลยุทธ์พัฒนาการผลิตของเกษตรกรรายย่อย

- 1) พัฒนาระบบการผลิตเพื่อเกษตรยั่งยืน โดยการถ่ายทอดเทคโนโลยีระบบการผลิตครบวงจรที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร
- 2) พัฒนาการเลี้ยงไก่ไข่โดยวิถีธรรมชาติของเกษตรกรรายย่อย เพื่อผลิตสินค้าตอบสนองความต้องการของตลาดคุณภาพ
- 3) การป้องกัน และรักษาโรคในไก่ไข่ด้วยสมุนไพร เพื่อผลิตสินค้าตอบสนองความต้องการของตลาดสินค้าคุณภาพ

5.2 กลยุทธ์ในการดำเนินงานด้านการควบคุม ป้องกัน กำจัดโรค

1. ส่งเสริม และรณรงค์ให้มีการฉีดวัคซีน และกระจายวัคซีนอย่างทั่วถึง และต่อเนื่องกัน รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพระบบการรักษาความเย็นเพื่อรักษาคุณภาพวัคซีน
2. เร่งรัด กวดขันให้มีมาตรการที่เข้มงวดในการนำเข้า-ส่งออก สินค้าปศุสัตว์ตามแนวชายแดนประเทศเพื่อนบ้าน และจากประเทศนอกภูมิภาค เพื่อป้องกันโรคระบาดสัตว์
3. จัดให้มีห้องปฏิบัติการที่ของด่านกักกันสัตว์ระหว่างประเทศ เพื่อควบคุมการเคลื่อนย้ายสัตว์และซากสัตว์ระหว่างประเทศตามมาตรฐานของ OIE และ FAO
4. พัฒนาระบบข้อมูลทางด้านโรคระบาดสัตว์ เพื่อใช้ในการวางแผนการควบคุม ฝ้าระวังและป้องกันโรคระบาดสัตว์อย่างมีประสิทธิภาพ
5. สร้างเขตปลอดโรคระบาดสัตว์ ได้แก่ โรคนิวคาสเซิล โรคซัดโมเนลโลซิส โรคกัมโบโร โดยเน้นพื้นที่ที่มีการส่งออก
6. ส่งเสริมการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมาย โดยปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติม กฎกระทรวง ตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499 ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง
7. ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งประเทศ และต่างประเทศ
8. พัฒนาหน่วยงานที่รับผิดชอบงานระบาดวิทยาเพื่อเป็นศูนย์กลางในการรวบรวมข้อมูลชั้นสูง และวิเคราะห์ข้อมูล
9. พัฒนาคู่มือ และพัฒนางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานควบคุม ป้องกัน และกำจัดโรคระบาดสัตว์

5.3 กลยุทธ์ในการดำเนินงานด้านการตลาด

1. การตลาดไข่ไก่ของเกษตรกรที่เลี้ยงไก่ไข่ในเชิงพาณิชย์
 - 1) พัฒนาระบบข้อมูลด้านการตลาด ให้มีข้อมูลการตลาดทั้งในประเทศ และต่างประเทศที่ถูกต้อง และมีความสะดวกรวดเร็วที่สามารถใช้คาดการณ์การตลาดในอนาคตที่ใกล้เคียงความจริงมากที่สุด
 - 2) การพัฒนาระบบตลาด สนับสนุนให้เกิดองค์กรที่ดำเนินการตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า เพื่อให้มีกรอบการดำเนินงานที่เอื้อประโยชน์ต่อทุกฝ่ายอย่างเต็มที่ตามกลไกตามตลาด
 - 3) ปรับปรุงระบบการจำหน่ายไข่ไก่ตลาดภายในประเทศเพื่อป้องกันราคาไข่ไก่ตกต่ำ
 - 4) ปรับปรุงระบบการตรวจสอบการรับรองฟาร์ม และการรับรองคุณภาพสินค้า

5) เพิ่มศักยภาพการส่งออก ด้วยการศึกษาวิจัยพัฒนาสินค้าเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้สามารถส่งออกได้ รวมทั้งวิจัยและพัฒนาสินค้าที่ได้รับผลกระทบจากการเปิดตลาดอันเนื่องมาจากข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศในกลุ่ม WTO และ AFTA

6) สนับสนุนการวิจัยพัฒนาวิธีการบรรจุ และรูปแบบบรรจุภัณฑ์ การติดฉลากแหล่งผลิตสินค้า รวมทั้งส่งเสริมการใช้ตราสัญลักษณ์

7) สนับสนุนให้มีความร่วมมือการค้าขายระหว่างประเทศในภูมิภาคเดียวกัน

2. การตลาดไข่ไก่ของเกษตรกรที่เลี้ยงไข่แบบยั่งยืน

1) เพิ่มตลาดชุมชนระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัด และเครือข่ายตลาดชุมชน

2) บริการข้อมูลข่าวสารด้านการตลาด เพื่อใช้กำหนดราคาผลผลิตให้สอดคล้องกับสถานการณ์การผลิตและการตลาด ในแต่ละช่วงระยะเวลา

3) ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเก็บผลผลิต และบรรจุหีบห่อเพื่อลดการสูญเสียจากการขนส่ง

5.4 กลยุทธ์พัฒนาระบบองค์กร

1. พัฒนางค์กรของภาคเอกชนให้สามารถดำเนินการประสานความร่วมมือในการกำหนดแนวทางการพัฒนาระบบการผลิต การตลาด และราคา ให้มีความยุติธรรมแก่ทุกฝ่าย

2. พัฒนากลุ่มเกษตรกร และกลุ่มสหกรณ์ให้เข้มแข็ง เพื่อดำเนินการธุรกิจ และเป็นตัวแทนประสานงานระหว่างภาครัฐ และเอกชน

3. พัฒนาให้เกิดองค์กรประสานงานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ และเอกชนในการศึกษาและวิจัยหามาตรการตอบโต้เงื่อนไขกติกการค้าที่ไม่เป็นธรรม